PROLETARIUSZE WSZYSTKICH KRAJÓW ŁĄCZCIE SIĘ!

Głos Koszaliński

Organ KW Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej
Wtorek, 28 września 1954 roku
Rok III. Nr 230 (635)
Wyd. AB

Ustawa-ordynacja wyborcza

do rad narodowych

uchwalona przez Sejm w dniu 25 września 1954 roku

Rozdział 1.

Zasady ogólne

Art. 1.

1. Wybory są powszechne: prawo wybierania ma każdy obywatel polski, mający w dniu wyborów ukończonych 18 lat — bez względu na płeć, przynależność narodową i rasową, wyznanie, wykształcenie, czas zamieszkiwania w obwodzie głosowania, pochodzenie społeczne, zawód i stan majątkowy.
2. Kobiety mają wszystkie prawa wyborcze na równi z mężczyznami
3. Wojskowi mają wszystkie prawa wyborcze na równi z osobami cywilnymi.

Art. 2.

Nie mają prawa wybierania osoby umysłowo chore oraz osoby pozbawione praw publicznych i obywatelskich praw honorowych prawomocnym orzeczeniem sądu wydanym po dniu 22 lipca 1944 r., w czasie trwania pozbawienia praw.

Art. 3.

Wybranym może być każdy, komu przysługuje prawo wybierania.

Art. 4.

Wybory są równe: obywatele biorą udział w wyborach na równych zasadach, każdemu wyborcy przysługuje jeden głos.

Art. 5.

1. Wybory są bezpośrednie: wyborcy wybierają bezpośrednio członków rad narodowych wszystkich stopni.
2. Głosować można tylko osobiście.

Art. 6.

Wybory odbywają się w tajnym głosowaniu.

Art. 7.

1. Kadencja rad narodowych trwa trzy lata, licząc od dnia wyborów.
2. Po upływie kadencji rad narodowych ich prezydia działają aż do wyboru prezydiów przez nowoobrane rady narodowe.

Rozdział 2.

Zarządzenie wyborów

Art. 8.

Wybory zarządza Rada Państwa, nie później niż na miesiąc przed upływem kadencji rad narodowych.

Art. 9.

1. Uchwała o zarządzeniu wyborów wyznaczy datę wyborów na dzień ustawowo uznany za wolny od pracy, przypadający nie później niż w dwa miesiące po upływie kadencji rad narodowych.
2. Uchwała ta oznacza dni, w których upływają terminy przewidziane w niniejszej ustawie (kalendarz wyborczy).
3. Uchwałę o zarządzeniu wyborów ogłasza się w Dzienniku Ustaw, najpóźniej w 60-ym dniu przed dniem wyborów.

Art. 10

1. Rada Państwa wyznaczy datę pierwszych wyborów do rad narodowych.
2. Dotychczasowe rady narodowe działają aż do dnia wyborów, o którym mowa w ust. 1. Przepis art. 7 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 3.

Liczba członków rad narodowych

Art. 11.

Rada narodowa m. st. Warszawy liczy 250 członków, a m. Łodzi 200 członków.

Rada Państwa ustala liczbę członków:

1. wojewódzkich rad narodowych — w granicach od 100 do 150,
2. powiatowych rad narodowych — w granicach od 50 do 75,
3. miejskich rad narodowych w miastach stanowiących powiaty miejskie — w granicach od 75 do 150

Art. [illegible]

Prezydia wojewódzkich rad narodowych ustalają liczbę członków miejskich rad narodowych:

1. w miastach powyżej 5.000 mieszkańców — w granicach od 30 do 50,
2. w miastach do 5.000 mieszkańców — w granicach od 16 do 30.

Prezydia miejskich rad narodowych ustalają liczbę członków dzielnicowych rad narodowych w granicach od 75 do 125.

Art. 13.

Prezydia powiatowych rad narodowych ustalają liczbę członków rad narodowych osiedli i gromadzkich w granicach od 9 do 27.

Art. 14.

Ustalenie liczby członków poszczególnych rad narodowych następuje z uwzględnieniem liczebności mieszkańców, zamieszkałych na obszarze działania danej rady narodowej.

Art. 15.

Uchwały w sprawie ustalenia liczby członków poszczególnych rad narodowych ogłasza się w dziennikach urzędowych właściwych wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych m. st. Warszawy i m. Łodzi) najpóźniej w 57-ym dniu przed dniem wyborów.

Rozdział 4.

Okręgi wyborcze

Art. 16.

Członkowie rad narodowych są wybierani w okręgach wyborczych.

Art. 17.

Podział na okręgi wyborcze (ilość, granice i numery), liczbę radnych wybieranych w poszczególnych okręgach wyborczych oraz siedziby okręgowych komisji wyborczych ustalają:

1. Rada Państwa — dla wyborów do wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych m. st. Warszawy i m. Łodzi),
2. Prezydia rad narodowych — dla wyborów rad narodowych bezpośrednio niższego stopnia.

Każda gromada stanowi okręg wyborczy dla wyborów do gromadzkiej rady narodowej.

Uchwały dotyczące podziału na okręgi wyborcze, liczby radnych wybieranych w poszczególnych okręgach wyborczych oraz siedzib okręgowych komisji wyborczych podaje się do wiadomości wyborców przez rozplakatowanie obwieszczeń najpóźniej w 55-ym dniu przed dniem wyborów.

Rozdział 5.

Obwody głosowania

Art. 18.

Dla przeprowadzenia głosowania tworzy się obwody głosowania wspólne dla wyborów do rad narodowych wszystkich stopni.

Art. 19

Obwody głosowania tworzy się według następujących zasad:

1. Obwód głosowania nie może być większy od najmniejszego okręgu wyborczego, do którego należy,
2. obwód głosowania powinien z reguły obejmować 1.000 do 3.000 mieszkańców,
3. można tworzyć obwody głosowania dla grup mieszkańców powyżej 300 osób, zamieszkujących w odległości ponad 5 km od ośrodka najbliższego obwodu głosowania,
4. można tworzyć obwody głosowania w szpitalach, sanatoriach i w innych zakładach służby zdrowia oraz w zakładach pomocy społecznej i zakładach inwalidzkich, w których przebywa co najmniej 25 wyborców,
5. znajdujące się w dniu wyborów w podróży okręty i statki, na których przebywa co najmniej 25 wyborców, stanowią obwody głosowania; przynależność takich obwodów głosowania do okręgów wyborczych ustala się według macierzystego portu okrętu lub statku,
6. jednostki wojskowe tworzą dla swego składu obwody głosowania według stosunku: 50 — 3.000 wyborców na jeden obwód głosowania.

Każda gromada stanowi z reguły obwód głosowania.

Art. 20.

Ilość, granice i numery obwodów głosowania oraz siedziby obwodowych komisji wyborczych ustala:

1. w miastach, stanowiących powiaty miejskie — prezydium miejskiej rady narodowej,
2. w miastach nie stanowiących powiatów miejskich i w gromadach — prezydium powiatowej rady narodowej,
3. w dzielnicach — prezydium dzielnicowej rady narodowej.

Uchwały, dotyczące ilości, granic i numerów obwodów głosowania oraz siedzib obwodowych komisji wyborczych podaje się do wiadomości wyborców przez rozplakatowanie obwieszczeń, najpóźniej w 50-ym dniu przed dniem wyborów.

Rozdział 6.

Komisje wyborcze

Art. 21.

Dla przeprowadzenia wyborów powołuje się:

1. terytorialne komisje wyborcze — wojewódzkie (m. st. Warszawy i m. Łodzi), powiatowe, miejskie i dzielnicowe,
2. okręgowe komisje wyborcze,
3. obwodowe komisje wyborcze.

Art. 22.

Do zadań terytorialnych komisji wyborczych należy:

1. nadzór na swoim terenie nad ścisłym przestrzeganiem przepisów ordynacji wyborczej,
2. rozpatrywanie skarg na działalność komisji wyborczych niższego stopnia,
3. rozpatrywanie skarg na decyzje prezydiów rad narodowych wydane wskutek reklamacji w sprawie spisu wyborców (art 39, ust. 4)
4. rozpatrywanie skarg na decyzje w sprawie nieważności zgłoszenia listy kandydatów (art. 52),
5. ustalenie i ogłoszenie wyników wyborów do rad narodowych (art. art. 74 i 77),
6. wydanie osobom wybranym do rad narodowych zaświadczeń o wyborze (art. 76).

Art. 23.

Do zadań okręgowej komisji wyborczej należy:

1. rejestrowanie list kandydatów (art. 44),
2. ogłoszenie danych o zarejestrowanych listach kandydatów (art. 53),
3. dostarczenie obwodowym komisjom wyborczym kart do głosowania (art. 55),
4. ustalenie wyników głosowania w okręgu (art. 71),
5. przesłanie protokółu głosowania w okręgu do właściwej terytorialnej komisji wyborczej (art. 73, ust. 1),
6. przesłanie protokółu głosowania w okręgu wraz z innymi materiałami z przeprowadzonych wyborów do odpowiedniego prezydium rady narodowej (art. 73, ust. 2).

Art. 24.

W każdym powiecie powołuje się okręgową komisję wyborczą dla wyborów do gromadzkich rad narodowych.

Do zadań okręgowej komisji wyborczej dla wyborów do gromadzkich rad narodowych należy poza czynnościami, określonymi w art. 23 pkt. 1 — 4 i 6 ponadto:

1. ustalenie i ogłoszenie wyników wyborów do gromadzkich rad narodowych (art. 72, ust. 2),
2. wydanie osobom wybranym do gromadzkich rad narodowych zaświadczeń o ich wyborze (art. 76, ust. 2).

Art. 25.

Do zadań obwodowej komisji wyborczej należy:

1. przeprowadzenie głosowania w obwodzie,
2. ustalenie wyników głosowania w obwodzie,
3. przesłanie protokółów głosowania okręgowym komisjom wyborczym tych okręgów, w skład których obwód wchodzi,
4. przesłanie protokółów głosowania wraz z kartami głosowania i innymi materiałami z przeprowadzonego głosowania do odpowiedniego prezydium rady narodowej (art. 70, ust. 2).

Art. 26.

W skład komisji wyborczych wchodzą: przewodniczący, zastępca przewodniczącego, sekretarz i członkowie.

Liczba członków komisji wyborczych wynosi:

1. wojewódzkiej (m. st. Warszawy i m. Łodzi) — 8 do 10
2. powiatowej, miejskiej i dzielnicowej — 6 do 9
3. okręgowej — dla wyborów wojewódzkich rad narodowych, rad narodowych m. st. Warszawy i m. Łodzi — 4 do 6
4. pozostałych okręgowych — 3 do 5
5. obwodowej — 2 do 4.

W obwodach głosowania obejmujących poniżej 300 wyborców, wchodzą w skład obwodowej komisji wyborczej: przewodniczący, zastępca przewodniczącego i sekretarz.

Art. 27.

Wojewódzkie komisje wyborcze (m. st. Warszawy i m. Łodzi) powołuje Rada Państwa.

Powiatowe, miejskie i dzielnicowe komisje wyborcze powołuje prezydium rady narodowej bezpośrednio wyższego stopnia.

Art. 28.

Okręgowe komisje wyborcze powołują:

1. prezydia wojewódzkich rad narodowych — dla wyborów wojewódzkich i powiatowych rad narodowych oraz rad narodowych miast stanowiących powiaty miejskie,
2. prezydia powiatowych rad narodowych — dla wyborów rad narodowych miast nie stanowiących powiatów miejskich oraz gromadzkich rad narodowych,
3. prezydia rad narodowych miast podzielonych na dzielnice — dla wyborów rad narodowych tych miast i ich dzielnic.

(Ciąg dalszy na 2 str.)

Ustawa-ordynacja wyborcza
do rad narodowych
uchwalona przez Sejm w dniu 25 września 1954 roku

(Ciąg dalszy z 1 str.)

Art. 29.

Obwodowe komisje wyborcze powołują dla obwodów głosowania położonych w miastach stanowiących powiaty, prezydia miejskich rad narodowych, a dla pozostałych obwodów — prezydia powiatowych rad narodowych.

Art. 30.

Komisje wyborcze powołuje się spośród wyborców.

Rada Państwa ustali szczegółowe zasady i tryb powoływania komisji wyborczych.

Art. 31.

Terytorialne komisje wyborcze powinny być powołane najpóźniej 55-go dnia przed dniem wyborów.

Okręgowe komisje wyborcze powinny być powołane najpóźniej 50-go dnia przed dniem wyborów.

Obwodowe komisje wyborcze powinny być powołane najpóźniej 45-go dnia przed dniem wyborów.

Art. 32.

Rada Państwa ustali regulamin prac i wzór pieczęci komisji wyborczych oraz określi obowiązki i uprawnienia przewodniczącego komisji, jego zastępcy, sekretarza i członków.

Art. 33.

Pracownikowi, który opuścił pracę w związku z wykonywaniem czynności członka komisji wyborczej, przysługuje od pracodawcy wynagrodzenie za opuszczony czas pracy.

Art. 34.

Komisje wyborcze rozwiązuje organ, który je powołał, po zakończeniu ich działalności.

Rozdział 7.
Spisy wyborców

Art. 35.

Prezydia miejskich, dzielnicowych i gromadzkich rad narodowych sporządzają w trzech egzemplarzach spisy obywateli mających prawo wybierania, a zamieszkałych na terenie danej rady narodowej (spisy wyborców).

Dla pierwszych wyborów do rad narodowych spisy wyborców zamieszkałych w gromadach, sporządzają prezydia gminnych rad narodowych.

Dla wyborów do rad narodowych wszystkich stopni sporządza się jeden spis wyborców.

Sposób sporządzenia spisu wyborców w jednostkach wojskowych ustali Minister Obrony Narodowej za zgodą Prezesa Rady Ministrów.

Art. 36.

Spis wyborców układa się oddzielnie dla każdego obwodu głosowania.

W spisie wymienia się nazwisko, imię, imię ojca, datę urodzenia i miejsce zamieszkania wyborcy. Spis wyborców podpisuje przewodniczący i sekretarz prezydium rady narodowej.

Wzór spisu wyborców ustali Prezes Rady Ministrów.

Art. 37.

Spisy wyborców będą najpóźniej 38-go dnia przed dniem wyborów przesłane przewodniczącym obwodowych komisji wyborczych w dwóch egzemplarzach.

Art. 38.

Przewodniczący obwodowych komisji wyborczych najpóźniej 35-go dnia przed dniem wyborów wykładają spisy wyborców do publicznego wglądu w lokalach obwodowych komisji wyborczych przez 30 dni po 5 godzin dziennie, w porze dostępnej dla pracujących.

Art. 39.

Reklamacje przeciw nieprawidłowości spisu, a w szczególności przeciw pominięciu w nim lub zamieszczeniu określonych osób, można wnieść przez obwodową komisję wyborczą do prezydium rady narodowej, które sporządziło spis wyborców, ustnie do protokółu lub pisemnie. Reklamacje rozpatruje prezydium rady narodowej w ciągu 3 dni od daty jej wniesienia.

Załatwiając reklamacje, prezydium rady narodowej:

1) uzupełnia spis wyborców, bądź
2) skreśla ze spisu wyborców osobę, której reklamacja dotyczy, zawiadamiając ją o tym, bądź
3) pozostawia reklamacje bez uwzględnienia, zawiadamiając o tym reklamującego.

Od decyzji prezydium rady narodowej, nie uwzględniającej reklamacji lub powodującej skreślenie osoby ze spisu wyborców, mogą reklamujący i osoba skreślona ze spisu wyborców wnieść skargę odpowiednio do powiatowej, miejskiej lub dzielnicowej komisji wyborczej, która w ciągu 3 dni rozpatrzy sprawę i wyda decyzję ostateczną, zawiadamiając o niej skarżącego się.

Art. 40.

Wyborca, zmieniający miejsce pobytu w czasie między sporządzeniem spisu wyborców a dniem wyborów, będzie wpisany do spisu wyborców i dopuszczony do głosowania w obwodzie swego nowego miejsca pobytu. Uprawnienie to przysługuje wyborcy na podstawie „zaświadczenia o prawie głosowania", wydanego na jego żądanie przez prezydium rady narodowej. Wydając „zaświadczenie o prawie głosowania", prezydium rady narodowej skreśla wyborcę ze spisu wyborców z adnotacją „wyjechał".

Wzór „zaświadczenia o prawie głosowania" ustali Prezes Rady Ministrów.

Art. 41.

Obwodowa komisja wyborcza wpisze do spisu wyborców i dopuści do głosowania osoby, wchodzące w skład komisji lub pełniące straż przy komisji, jeżeli osoby te przedstawią zaświadczenie przewodniczącego komisji tego obwodu, w którym są wpisane do spisu wyborców, że nie będą w tym obwodzie głosowały. O wydaniu takiego zaświadczenia przewodniczący czyni adnotację w spisie wyborców.

Rozdział 8.
Zgłaszanie kandydatów

Art. 42.

Prawo zgłaszania kandydatów na członków rad narodowych przysługuje organizacjom politycznym, zawodowym i spółdzielczym, Związkowi Samopomocy Chłopskiej, Związkowi Młodzieży Polskiej, jak również innym masowym organizacjom społecznym ludu pracującego. Organizacje te wykonać mogą prawo zgłaszania kandydatów samoistnie lub łącznie.

Art. 43.

Organizacje zgłaszają kandydatów zarówno z własnej inicjatywy, jak również spośród osób wysuniętych na zebraniach pracowników w zakładach pracy, na zebraniach wiejskich, na zebraniach członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych, pracowników państwowych gospodarstw rolnych i żołnierzy w jednostkach wojskowych.

Art. 44.

Kandydatów zgłasza się do właściwej okręgowej komisji wyborczej przez zgłoszenie listy kandydatów.

Zgłoszenie list kandydatów do rad narodowych wojewódzkich, powiatowych i miejskich w miastach stanowiących powiaty miejskie, powinno nastąpić najpóźniej 35-go dnia przed dniem wyborów, a do pozostałych rad narodowych — najpóźniej 25-go dnia przed dniem wyborów.

Listę podpisuje właściwy organ zgłaszającej organizacji. Równocześnie ze zgłoszeniem listy należy podać pisemnie adres, na który ma być kierowana korespondencja dla organizacji zgłaszającej listę.

Do zgłoszenia należy dołączyć pisemne oświadczenie kandydatów, że zgadzają się kandydować w danym okręgu. Oświadczenia kandydatów mogą też być złożone odrębnie, nie później jednak niż 35-go względnie 25-go dnia przed dniem wyborów.

Art. 45.

Do tej samej rady narodowej można kandydować tylko w jednym okręgu i tylko z jednej listy.

Art. 46.

Liczba kandydatów na liście nie może przekraczać liczby członków rady narodowej, wybieranych w danym okręgu.

Art. 47.

W zgłoszonej liście należy podać nazwisko, imię, wiek, zawód i miejsce zamieszkania każdego kandydata. Nazwiska zgłoszonych powinny być oznaczone kolejnymi numerami, poczynając od 1, w porządku pierwszeństwa do otrzymania mandatów.

Art. 48.

W wyborach do wojewódzkiej (m. st. Warszawy i m. Łodzi), powiatowej, miejskiej i dzielnicowej rady narodowej zgłosić można na liście również zastępców, w liczbie nie przewyższającej 1/3 liczby zgłoszonych kandydatów.

Postanowienia art. art. 42—45 i 47 stosuje się odpowiednio do zastępców.

Art. 49.

Zgłaszająca organizacja może w pisemnym oświadczeniu, złożonym równocześnie z listą, wskazać oznaczenie (godło) zgłoszonej listy.

Art. 50.

Jeżeli zgłoszenie listy nastąpiło zgodnie z przepisami niniejszej ustawy, okręgowa komisja wyborcza zarejestruje listę, sporządzając protokół przyjęcia zgłoszenia.

Wzór protokółu przyjęcia zgłoszenia listy ustali Rada Państwa.

Art. 51.

Przewodniczący okręgowej komisji wyborczej bada, czy zgłoszona lista odpowiada przepisom, a o dostrzeżonych wadach niezwłocznie zawiadamia zgłaszającą organizację.

Jeżeli wskazane wady nie zostaną usunięte najpóźniej drugiego dnia po upływie terminu dla zgłoszenia listy (art. 44, ust. 2), okręgowa komisja wyborcza stwierdza nieważność zgłoszenia listy w całości lub co do poszczególnych kandydatów. W razie stwierdzenia nieważności zgłoszenia tylko co do poszczególnych kandydatów, listę rejestruje się w zakresie nie dotkniętym nieważnością.

Art. 52.

Decyzję okręgowej komisji wyborczej w sprawie nieważności zgłoszenia doręcza się niezwłocznie organizacji zgłaszającej listę. Organizacja ta może zaskarżyć decyzję do właściwej terytorialnej komisji wyborczej, a gdy decyzję wydała okręgowa komisja wyborcza dla wyborów do gromadzkich rad narodowych — do powiatowej komisji wyborczej.

Art. 53.

Okręgowe komisje wyborcze ogłaszają dane o listach zarejestrowanych do rad narodowych wojewódzkich, powiatowych i miejskich w miastach stanowiących powiaty miejskie najpóźniej 30-go dnia, dane zaś o listach zarejestrowanych do rad niższych stopni — najpóźniej 20-go dnia przed dniem wyborów.

Art. 54.

Kandydat nie może wchodzić w skład komisji wyborczych właściwych dla okręgu, w którym kandyduje.

Rozdział 9.
Karty do głosowania

Art. 55.

Okręgowa komisja wyborcza rozsyła obwodowym komisjom wyborczym urzędowe karty do głosowania. Karty do głosowania powinny być opatrzone pieczęcią komisji wyborczej.

Art. 56.

Karta do głosowania wymienia nazwiska i imiona kandydatów, a następnie nazwiska i imiona ewentualnych zastępców każdej zarejestrowanej listy, w kolejności umieszczenia na tej liście. Jeżeli lista ma oznaczenie, zgłoszone w myśl art. 49, umieszcza się je przed wymienieniem kandydatów tej listy.

Kolejność umieszczenia list na karcie do głosowania ustala się według kolejności ich zgłoszenia. Wielkość i rodzaj czcionek powinny być jednakowe dla wszystkich list.

Karta do głosowania zawierać powinna odpowiednią rubrykę przeznaczoną dla umieszczenia przez wyborcę znaku wskazującego, na którą z list głosuje, chyba że zarejestrowana jest tylko jedna lista.

Wzory kart do głosowania ustali Rada Państwa.

Art. 57.

Karta do głosowania może być zadrukowana tylko po jednej stronie.

Rozdział 10.
Głosowanie

Art. 58.

Głosowanie odbywa się w lokalu obwodowej komisji wyborczej bez przerwy od godziny 6-ej do 22-ej.

Art. 59.

Od chwili rozpoczęcia głosowania do chwili ustalenia jego wyników powinny być bez przerwy obecne w lokalu wyborczym co najmniej dwie osoby wchodzące w skład obwodowej komisji wyborczej.

W przypadku nieobecności osoby wchodzącej w skład obwodowej komisji wyborczej, przewodniczący lub zastępca przewodniczącego komisji uzupełni jej skład przez powołanie osoby spośród wyborców.

Art. 60.

Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej czuwa nad utrzymaniem porządku w czasie głosowania oraz nad zabezpieczeniem tajności głosowania i w tym celu może wydawać odpowiednie zarządzenia porządkowe.

Na żądanie przewodniczącego właściwe organa państwowe oddadzą do jego rozporządzenia straż.

Agitacja w lokalu wyborczym w czasie głosowania jest wzbroniona

Art. 61.

Przed rozpoczęciem głosowania obwodowa komisja wyborcza bada, czy urna wyborcza jest próżna, czy na miejscu znajdują się spisy wyborców oraz potrzebna ilość kart do głosowania, jak również czy w lokalu komisji umieszczone są osłony zabezpieczające tajność głosowania, po czym komisja zamyka i opieczętowuje urnę wyborczą pieczęcią komisji.

Od chwili zapieczętowania aż do końca głosowania urny otwierać nie wolno.

Art. 62.

Przed oddaniem głosu wyborca okazuje komisji dowód osobisty a w jego braku legitymację służbową, legitymację związku zawodowego lub inny dokument, stwierdzający jego tożsamość. Wyborca nie posiadający dokumentów tożsamości, uznanych przez komisję za wystarczające, może powo-

(Dokończenie na 3 str.)

Ustawa-ordynacja wyborcza
do rad narodowych
uchwalona przez Sejm w dniu 25 września 1954 roku

(Dokończenie z 2 str.)

łać się na świadectwo dwóch wiarygodnych osób, znanych komisji obwodowej.

Decyzja komisji w sprawie tożsamości osoby jest ostateczna. Komisja sprawdza, czy dana osoba figuruje w spisie wyborców lub czy posiada „zaświadczenie o prawie głosowania" albo zaświadczenie, o którym mowa w art. 41. Następnie wyborca otrzymuje od komisji urzędowe karty do głosowania do rad wszystkich stopni, do których odbywa się głosowanie w danym obwodzie.

„Zaświadczenie o prawie głosowania" oraz zaświadczenie, o którym mowa w art. 41, komisja zatrzymuje w celu dołączenia do protokółu głosowania.

Art. 63.

Po otrzymaniu kart głosowania wyborca udaje się do pomieszczenia za osłoną, gdzie zaznajamia się z kartami do głosowania.

Wyborca ma prawo skreślenia poszczególnych kandydatów i zastępców.

Następnie wyborca podchodzi do urny i w obecności komisji wrzuca do urny karty do głosowania złożone w ten sposób, aby strona zadrukowana nie była widoczna.

Art. 64.

Ułomni lub niepiśmienni, mogą korzystać przy głosowaniu z pomocy innych osób.

Art. 65.

Głosowania przerywać nie wolno. Gdyby wskutek nadzwyczajnych wydarzeń czynności wyborcze były na czas przejściowy uniemożliwione, obwodowa komisja wyborcza może przedłużyć je lub odroczyć do dnia następnego. Zarządzenie o tym powinno być natychmiast przesłane do wiadomości prezydium właściwej ze względu na siedzibę obwodowej komisji wyborczej rady narodowej oraz podane do publicznej wiadomości w sposób przyjęty w danej miejscowości.

W razie przerwania głosowania komisja opieczętowuje urnę i oddaje ją do przechowania przewodniczącemu. Po podjęciu głosowania komisja stwierdza protokólarnie, czy pieczęcie pozostały nienaruszone.

Rozdział 11.
Ustalenie wyników głosowania w obwodzie i okręgu

Art. 66.

O godzinie 22-ej lub wcześniej z chwilą oddania głosów przez wszystkich wyborców, przewodniczący obwodowej komisji wyborczej ogłasza zamknięcie głosowania, po czym komisja przystępuje do ustalenia wyników głosowania w obwodzie.

Art. 67.

Głos uważa się za oddany na wszystkich nie skreślonych kandydatów i zastępców.

Art. 68.

Nieważne są karty do głosowania:

1. inne aniżeli urzędowo ustalone,
2. nie opatrzone pieczęcią komisji wyborczej.

Dopisanie poszczególnych nazwisk nie wpływa na ważność karty.

Art. 69.

Obwodowa komisja wyborcza sporządza, osobno dla każdego okręgu wyborczego, protokół głosowania.

Protokół głosowania wymienia:

1. początek i koniec głosowania,
2. liczbę uprawnionych do głosowania,
3. liczbę wydanych kart do głosowania,
4. liczbę oddanych kart do głosowania,
5. liczbę oddanych kart do głosowania, które uznano za nieważne,
6. liczbę głosów, ważnie oddanych na poszczególnych kandydatów i zastępców,
7. krótkie omówienie skarg i wydanych decyzji oraz innych istotnych okoliczności.

Protokół sporządza się w dwóch egzemplarzach, wedle wzoru ustalonego przez Radę Państwa.

Protokół podpisują wszystkie osoby wchodzące w skład obwodowej komisji wyborczej, obecne w chwili sporządzedzenia protokółu.

Art. 70.

Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej przesyła niezwłocznie po jednym egzemplarzu protokółu głosowania w zapieczętowanej kopercie do właściwych okręgowych komisji wyborczych.

Oddane karty do głosowania (osobno ważne i nieważne) należy opieczętować pieczęcią komisji i wraz z drugimi egzemplarzami protokółów głosowania i spisem wyborców — przesłać niezwłocznie do prezydium właściwej (powiatowej, miejskiej lub dzielnicowej) rady narodowej. Prezydium rady narodowej przechowuje te materiały do czasu otrzymania dalszych zarządzeń Rady Państwa.

Art. 71.

Na podstawie protokółów, otrzymanych od obwodowych komisji wyborczych, okręgowa komisja wyborcza ustala wyniki głosowania w okręgu.

Art. 72.

Okręgowa komisja wyborcza sporządza w dwóch egzemplarzach protokół, obejmujący dla całego okręgu zestawienie:

1. Liczby uprawnionych do głosowania w okręgu,
2. liczby wydanych w okręgu kart do głosowania,
3. liczby oddanych w okręgu kart do głosowania,
4. liczby oddanych w okręgu kart do głosowania, które uznano za nieważne,
5. liczby głosów, ważnie oddanych na poszczególnych kandydatów i zastępców.

Okręgowa komisja wyborcza dla wyborów do gromadzkich rad narodowych sporządza protokół obejmujący wyniki głosowania w poszczególnych okręgach (gromadach) i ustala w nim wyniki wyborów do poszczególnych gromadzkich rad narodowych. Postanowienie art. art. 74, ust. 2, 78 i 79 stosuje się odpowiednio.

Protokół podpisują wszystkie osoby wchodzące w skład okręgowej komisji wyborczej, obecne w chwili sporządzania protokółu.

Wzór protokółu ustali Rada Państwa.

Art. 73.

Przewodniczący okręgowej komisji wyborczej przesyła niezwłocznie jeden egzemplarz protokółu w zapieczętowanej kopercie do:

1. wojewódzkiej (m. st. Warszawy lub m. Łodzi) komisji wyborczej — z okręgu wyborczego dla wyborów wojewódzkiej (m. st. Warszawy lub m. Łodzi) rady narodowej,
2. powiatowej komisji wyborczej — z okręgu wyborczego dla wyborów powiatowej rady narodowej,
3. miejskiej komisji wyborczej — z okręgu wyborczego dla wyborów miejskiej rady narodowej,
4. dzielnicowej komisji wyborczej — z okręgu wyborczego dla wyborów dzielnicowej rady narodowej.

Drugi egzemplarz protokółu wraz z protokółami głosowania obwodowych komisji wyborczych i innymi materiałami z przeprowadzonych wyborów — należy niezwłocznie przesłać odpowiednio do prezydium wojewódzkiej (m. st. Warszawy, m. Łodzi), powiatowej, miejskiej lub dzielnicowej rady narodowej. Prezydium rady narodowej przechowuje te materiały do czasu otrzymania dalszych zarządzeń Rady Państwa.

Przewodniczący okręgowej komisji wyborczej dla wyborów do gromadzkich rad narodowych przesyła protokół wraz z protokółami obwodowych komisji wyborczych i innymi materiałami z przeprowadzonych wyborów — do prezydium powiatowej rady narodowej.

Rozdział 12.
Ustalenie i ogłoszenie wyników wyborów

Art. 74.

Po otrzymaniu protokółów od okręgowych komisji wyborczych właściwe terytorialne komisje wyborcze ustalają wyniki wyborów według okręgów wyborczych. Wyniki wyborów do gromadzkich rad narodowych ustala okręgowa komisja wyborcza dla wyborów do gromadzkich rad narodowych.

Za wybranych uważa się kandydatów, na których oddano więcej niż połowę (bezwzględna większość) ważnych głosów, a w głosowaniu wzięła udział co najmniej połowa uprawnionych do głosowania.

Art. 75.

Jeżeli z powodu nieuzyskania przez poszczególnych kandydatów bezwzględnej większości ważnych głosów nie wszystkie mandaty danego okręgu zostały obsadzone, mandaty nie obsadzone przydziela się zastępcom zgłoszonym na tej liście, której kandydaci uzyskali w okręgu największą ilość głosów według kolejności umieszczenia na liście.

Mandat nie może być przydzielony zastępcy, na którego w okręgu oddano mniej niż połowę ważnych głosów.

Art. 76.

Właściwa terytorialna komisja wyborcza wydaje wybranym członkom rad narodowych zaświadczenia o wyborze.

Okręgowa komisja wyborcza dla wyborów do gromadzkich rad narodowych wydaje zaświadczenia o wyborze osobom wybranym do gromadzkich rad narodowych.

Wzór zaświadczenia ustali Rada Państwa.

Art. 77.

Właściwe komisje wyborcze (art. 74) ogłaszają wyniki wyborów do rad narodowych w dziennikach urzędowych wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych m. st. Warszawy i m. Łodzi).

Art. 78.

Jeżeli w głosowaniu wzięła udział mniej niż połowa uprawnionych do głosowania w okręgu, prezydium wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej m. st. Warszawy, m. Łodzi) ogłasza w ciągu dwóch tygodni od daty pierwszych wyborów zarządzenie o przeprowadzeniu ponownych wyborów w okręgu.

Ponowne wybory odbywają się w trybie przewidzianym niniejszą ustawą, wedle spisów wyborców sporządzonych dla pierwszych wyborów.

Art. 79.

W przypadku wybrania mniej niż połowy radnych wybieranych w okręgu, prezydium wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej m. st. Warszawy, m. Łodzi) ogłasza w ciągu dwóch tygodni od daty pierwszych wyborów zarządzenie o przeprowadzeniu ponownych wyborów w okręgu.

Postanowienie art. 78, ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 13.
Ważność wyborów

Art. 80.

Wybory unieważnia się, jeżeli dopuszczono się przy nich przestępstw przeciw głosowaniu w sprawach publicznych lub naruszenia istotnych przepisów niniejszej ustawy, a przestępstwa te lub naruszenia przepisów mogły wywrzeć istotny wpływ na wynik wyborów.

Wybory unieważnia się w tym okręgu lub obwodzie, w którym powstała przyczyna nieważności.

O ważności wyborów rozstrzyga Rada Państwa.

Art. 81.

Unieważniając wybory Rada Państwa unieważnia mandaty pochodzące z tych wyborów i zarządza w granicach unieważnienia ponowne wybory lub podjęcie niektórych czynności wyborczych wskazując czynność, od której należy ponowić postępowanie wyborcze.

Rozdział 14.
Wygaśnięcie mandatu członka rady narodowej i obsadzenie mandatu w ciągu kadencji rady narodowej

Art. 82.

Wygaśnięcie mandatu członka rady narodowej następuje wskutek:

1. śmierci,
2. zrzeczenia się mandatu,
3. utraty prawa wybieralności,
4. odwołania członka rady narodowej przez wyborców.

Art. 83.

Tryb odwołania członka rady narodowej przez wyborców określają odrębne ustawy.

Art. 84.

Wygaśnięcie mandatu członka rady narodowej stwierdza rada narodowa.

W razie wygaśnięcia mandatu członka wojewódzkiej, powiatowej, miejskiej lub dzielnicowej rady narodowej, rada narodowa zarządza wstąpienie na jego miejsce zastępcy z danej listy, według kolejności umieszczenia na liście, jeżeli nie stracił on prawa wybieralności.

Postanowienie art. 75, ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 15.
Przepisy końcowe

Art. 85.

Do wyborów rad narodowych osiedli stosuje się odpowiednio przepisy o wyborach rad narodowych miast do 5.000 mieszkańców, z następującymi zmianami:

1. terytorialną komisją wyborczą właściwą dla wyborów do rady narodowej osiedla jest powiatowa komisja wyborcza,
2. dla pierwszych wyborów do rad narodowych osiedli spisy wyborców zamieszkałych w osiedlach sporządzają prezydia gminnych rad narodowych.

Art. 86.

W przypadku, gdy w toku kadencji rada narodowa uzna za niezbędne wybrać do prezydium osobę, która nie jest członkiem danej rady narodowej — rada narodowa równocześnie kooptuje ją do swojego składu.

Liczba radnych dokooptowanych w ciągu kadencji nie może przekraczać:

1. w radzie narodowej wojewódzkiej (m. st. Warszawy, m. Łodzi) — 10 radnych,
2. w innych radach narodowych — 5 radnych.

Postanowienia ust. ust. 1 i 2 nie dotyczą gromadzkich rad narodowych.

Art. 87.

Koszty związane z wyborami pokrywa się z budżetu państwa. Pisma w sprawach wyborczych wolne są od opłat skarbowych.

Art. 88.

Członkowie komisji wyborczych otrzymują zwrot kosztów podróży, jeżeli mieszkają poza miejscem urzędowania komisji.

Wysokość kosztów podróży oraz zasady ich pokrywania i wypłaty ustali Prezes Rady Ministrów

Art. 89.

Uprawnienia Ministra Obrony Narodowej, o których mowa w art. 35, przysługują w stosunku do wojsk wewnętrznych Ministrowi Bezpieczeństwa Publicznego.

Art. 90.

Kto w wyborach do rad narodowych dopuszcza się przestępstw przeciwko głosowaniu, podlega karom przewidzianym w kodeksie karnym.

Art. 91.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Omówienie ustawy o reformie podziału administracyjnego wsi i powołaniu gromadzkich rad narodowych

uchwalonej na posiedzeniu Sejmu PRL w dniu 25 września 1954 roku

WARSZAWA. Ustawa podkreśla na wstępie, iż postanowienia jej podyktowane zostały dążeniem do **„włączenia coraz szerszych rzesz pracujących chłopów do udziału w rządzeniu państwem, rozwijania ich twórczej inicjatywy i aktywności dla pomnażania dobrobytu i kultury wsi", dążeniem do „sprawniejszego zaspokajania potrzeb materialnych i kulturalnych ludności, dalszego zbliżenia organów władzy państwowej do najszerszych mas pracujących wsi".**

„W miejsce dotychczasowych gmin i gromad — postanawia ustawa — tworzy się nowe gromady, jako jednostki podziału administracyjnego. W skład gromady powinny wchodzić wsie, położone na terenie jednej gminy lub sąsiadujących ze sobą gmin, powiązane komunikacyjnie oraz posiadające wspólne urządzenia gospodarcze, kulturalne lub zdrowotne".

Dalsze postanowienia ustawy stwierdzają, że „podziału administracyjnego na gromady dokonują wojewódzkie rady narodowe, ustalając granice gromad oraz siedziby gromadzkich rad narodowych". Uchwały te wymagają zatwierdzenia przez Komitet Rady Państwa i Rady Ministrów do Spraw Podziału Administracyjnego Kraju. W przypadku gdy podział na gromady pociąga za sobą konieczność zmiany granic miasta, powiatu lub województwa, podział ten dokonuje się w analogicznym trybie jak podział na nowe gromady.

Zgodnie z ustawą, **organami władzy państwowej w gromadach są gromadzkie rady narodowe** wybierane przez ludność gromady na okres lat trzech. Liczbę radnych ustala Prezydium PRN w zależności od ilości mieszkańców gromady w stosunku: 1 radny na 100 mieszkańców, przy czym liczba radnych nie może być mniejsza niż 9, ani większa niż 27.

Obowiązkiem radnego jest aktywne uczestniczenie w pracach gromadzkiej rady narodowej i jej komisji, czuwanie nad wykonywaniem uchwał rady, dbanie o jak najlepsze zaspokajanie potrzeb gospodarczych, kulturalnych i społecznych mieszkańców gromady, utrzymywanie stałej więzi z wyborcami. Radny obowiązany jest zdawać okresowo sprawę wyborcom z działalności gromadzkiej rady narodowej jak i ze swej pracy. **Radni są odpowiedzialni przed swymi wyborcami** i mogą być przez nich odwoływani, przy czym odwołanie radnego następuje w drodze uchwał podjętych na poszczególnych zebraniach wiejskich w gromadzie. Jednocześnie z odwołaniem dokonuje się wyboru nowego radnego.

Gromadzka rada narodowa wybiera spośród radnych **prezydium**, które jest jej organem wykonawczym i zarządzającym. W skład prezydium wchodzą: przewodniczący, zastępca przewodniczącego i sekretarz. Gromadzka rada narodowa, licząca co najmniej 12 radnych wybiera ponadto w skład prezydium 2 członków, licząca zaś co najmniej 18 radnych — 3 lub 4 członków.

Ustalając **zadania gromadzkich rad narodowych** ustawa postanowia, iż przechodzi na nie dotychczasowy zakres działania gminnych rad narodowych i ich organów. „Gromadzkie rady narodowe jako organa władzy państwowej w gromadach — czytamy w ustawie— kierują w swoim zakresie na terenie gromady działalnością gospodarczą, społeczną i kulturalną, wiążąc potrzeby gromady z zadaniami ogólnopaństwowymi".

Do zadań tych należy: czuwanie nad wykonywaniem przez obywateli ich obowiązków ustawowych oraz nad wykonywaniem ustaw i zarządzeń władzy ludowej przez pracowników administracji państwowej i gospodarczej, stała troska o codzienne potrzeby i interesy ludności gromady, ochrona własności społecznej, zabezpieczenie praw obywateli, dbanie o utrzymanie porządku publicznego, rozpatrywanie skarg i zażaleń ludności, zwalczanie wszelkich przejawów samowoli i biurokratycznego stosunku do obywatela oraz sprawowanie kontroli społecznej nad działalnością przedsiębiorstw, zakładów i instytucji w gromadzie. Gromadzkie rady narodowe mają obowiązek **wykorzystywania wszelkich zasobów i możliwości wsi dla wszechstronnego rozwoju gospodarczego i kulturalnego gromady**, dla podniesienia produkcji rolniczej i innych dziedzin gospodarki, dla coraz lepszego zaspokajania potrzeb ludności. Powinny one pobudzać inicjatywę mieszkańców gromady mobilizując ich do wykonywania zadań stojących przed gromadą, w szczególności drogą organizowania czynów społecznych.

Ustawa określa dalej szczegółowo zadania gromadzkich rad narodowych **w zakresie rozwoju rolnictwa**. Gromadzkie rady mają obowiązek dbania „o wzrost plonów, o pełne i należyte zagospodarowanie użytków rolnych i o wzrost gospodarki hodowlanej zarówno w gospodarstwach indywidualnych, jak i w spółdzielniach produkcyjnych, ustalają plany pomocy sąsiedzkiej w rolnictwie i czuwają nad ich wykonaniem" jak również „nad sprawiedliwym i terminowym wykonywaniem planów obowiązkowych dostaw i kontraktacji". „Zabezpieczają terminowe wpłacanie podatku gruntowego i wykonanie innych zobowiązań finansowych wobec Państwa" oraz „czuwają nad właściwym stosowaniem przepisów o ulgach i zwolnieniach od podatku gruntowego i obowiązkowych dostaw".

Mają one również obowiązek dbania o należyte wykorzystanie sprzętu w ośrodkach maszynowych, czuwania nad gospodarką w lasach nie stanowiących własności państwa itp.

Gromadzkie rady narodowe — jak postanawia dalej ustawa — czuwają nad realizacją obowiązku **powszechnego nauczania**, „zapewniają, zgodnie z obowiązującymi przepisami — szkołom, przedszkolom i innym instytucjom oświatowym, wychowawczym i kulturalnym potrzebne pomieszczenia i obsługę gospodarczą, dostarczają mieszkań nauczycielom, współpracują w zakresie rozwoju czytelnictwa, upowszechnienia kultury i wiedzy rolniczej, organizują i utrzymują świetlice, biblioteki, zespoły nauczania, współdziałają w rozwoju kultury fizycznej i sportu".

W dziedzinie **socjalno-bytowej** gromadzkie rady narodowe mają obowiązek dbania o czystość i należyty wygląd wsi oraz o podnoszenie ich stanu sanitarnego, dbania o rozbudowę urządzeń ochrony zdrowia, o polepszanie obsługi sanitarnej mieszkańców gromady i rozwój opieki nad matką i dzieckiem oraz nad osobami niezdolnymi do pracy. Mają one ponadto obowiązek udzielania pomocy rodzinom odbywających służbę wojskową i innym osobom potrzebującym pomocy społecznej.

Z **zadań gospodarczych** gromadzkich rad narodowych ustawa wymienia kolejno następujące obowiązki: współdziałanie przy organizowaniu przemysłu miejscowego i ludowego, sieci sklepów spółdzielczych, troska o właściwe zaopatrzenie ludności w artykuły codziennego użytku i zapewnienie usług rzemiosła, kontrola przestrzegania ustalonych cen, zabezpieczenie odpowiednich warunków na targowiskach. Rady mają również obowiązek dbania o należyte utrzymanie gromadzkich dróg, mostów, urządzeń melioracyjnych i komunalnych, opracowywania planów i wykorzystywania świadczeń w naturze dla prac na terenie gromady, wreszcie czuwania nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych przez mieszkańców, współdziałania przy organizowaniu ochotniczych straży pożarnych oraz udzielania im niezbędnej pomocy.

Gromadzkie rady narodowe uchwalają **budżet gromady** i nadzorują jego wykonanie oraz zatwierdzają sprawozdania swego prezydium z wykonania budżetu. Są one ponadto uprawnione do przedkładania powiatowej radzie narodowej wniosków w sprawie **terenowego planu gospodarczego** w zakresie dotyczącym gromady.

Następne artykuły ustawy stwierdzają, iż właściwość **kolegiów orzekających**, działających dotychczas przy prezydiach gminnych rad narodowych przechodzi na kolegia orzekające przy prezydiach gromadzkich. Niektóre kategorie spraw Rada Ministrów za zgodą Rady Państwa może wyłączyć i przekazać je do właściwości kolegiów orzekających przy prezydiach powiatowych rad narodowych.

Przy prezydiach gromadzkich rad narodowych działać będą **urzędy stanu cywilnego**; z uwagi jednak na liczbę ludności prezydium wojewódzkiej rady narodowej może tworzyć urzędy stanu cywilnego łącznie dla kilku gromad.

Gromadzkie rady obradują **na sesjach. Sesję rady zwołuje jej prezydium.** Przewodniczy na sesji przewodniczący gromadzkiej rady narodowej lub jego zastępca. Gromadzka rada narodowa może obradować i podejmować uchwały w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby radnych.

Dla poszczególnych dziedzin swojej działalności, jak również dla określonych zadań doraźnych gromadzkie rady narodowe powołują **komisje**. Komisje gromadzkich rad narodowych mają za obowiązek utrzymywanie **stałej i ścisłej więzi z ludnością** gromady, mobilizowanie jej do współudziału w realizacji zadań rady. Komisje występują z inicjatywą wobec rady i jej prezydium, współdziałają w przygotowaniu i realizowaniu uchwał rady oraz wykonują z ramienia rady kontrolę społeczną. Rada Państwa ustali wytyczne w sprawie powoływania komisji oraz określi, jakie **komisje stałe** powinny być powoływane przez gromadzką radę narodową.

Prezydium gromadzkiej rady narodowej działa stosownie do uchwał swej rady oraz zgodnie z wytycznymi i instrukcjami prezydium powiatowej rady narodowej. Ma ono **obowiązek działania kolegialnego.** Gromadzka rada narodowa może odwołać prezydium lub poszczególne osoby wchodzące w jego skład i dokonać nowego wyboru.

Ustawa wymienia następnie **zadania prezydium** gromadzkiej rady narodowej. Tak więc prezydium zapewnia wykonanie uchwał rady oraz zarządzeń i poleceń organów nadrzędnych, podejmuje czynności niezbędne dla wykonania zadań gromadzkiej rady narodowej, przygotowuje sesje rady, rozpatruje wnioski komisji rady, opracowuje projekt budżetu gromady, wykonuje budżet i przedstawia do zatwierdzenia gromadzkiej radzie narodowej sprawozdanie z jego wykonania. Prezydium kieruje także działalnością przedsiębiorstw, zakładów i instytucji podległych gromadzkiej radzie narodowej oraz składa ze swej działalności sprawozdania na sesjach rady.

Zgodnie z określonymi w ustawie **zasadami nadzoru** nad gromadzkimi radami narodowymi — „powiatowa rada narodowa uchyli uchwałę gromadzkiej rady narodowej lub jej prezydium, jeśli uchwała ta jest sprzeczna z prawem lub niezgodna z zasadniczą linią polityki Państwa. Prezydium powiatowej rady narodowej może zawiesić wykonanie uchwały rady gromadzkiej i przedstawić ją do rozstrzygnięcia na najbliższym posiedzeniu swojej rady narodowej".

W celu rozpatrywania zagadnień dotyczących poszczególnych wsi wchodzących w skład gromady — na zlecenie rady gromadzkiej, prezydium rady bądź na żądanie większości wyborców zamieszkałych na terenie danej wsi — przedstawiciel gromadzkiej rady narodowej zwołuje **zebrania mieszkańców wsi.** Na zebraniu wiejskim omawia się sprawy dotyczące poprawy warunków gospodarczych, bytowych i kulturalnych mieszkańców danej wsi, rozwoju produkcji rolniczej, upowszechnienia wiedzy rolniczej, warunków sanitarnych i porządkowych oraz postulaty mieszkańców wsi. Zebrania wiejskie mogą być też poświęcone poprawie warunków gospodarczych i bytowo-kulturalnych wsi drogą czynów społecznych, jak też sprawie wykonania obowiązków wobec Państwa i mobilizowania ludności pracującej do zwalczania wszelkich prób przeciwdziałania zarządzeniom władzy ludowej.

Zwołuje się również zebrania wiejskie w celu wysłuchania sprawozdania gromadzkiej rady narodowej lub jej prezydium.

Zebranie wiejskie otwiera i przewodniczy na nim przedstawiciel gromadzkiej rady narodowej. Z przebiegu zebrania sporządza się protokół.

W przepisach przejściowych i końcowych ustawa postanawia m. in., że do czasu wyborów prezydiów gromadzkich rad narodowych pełnią swoje dotychczasowe czynności prezydia gminnych rad narodowych i sołtysi. Tryb i terminy przekazania przez prezydia gminnych rad narodowych dotychczasowych swoich czynności prezydiom gromadzkich rad narodowych — ustali Rada Ministrów.

Wszystkie przysługujące mieszkańcom dotychczasowych gromad prawa własności, użytkowania lub inne prawa rzeczowe i majątkowe pozostają nienaruszone.

Rada Ministrów wyda przepisy wykonawcze niezbędne dla wprowadzenia ustawy w życie. Przepisy te uregulują w szczególności tryb i terminy przekazania majątku gminnych rad narodowych, sprawy zarządu mieniem gromadzkim oraz prawa i obowiązki wynikające z dotychczasowego stosunku pracy pracowników gminnych rad narodowych.

By zwiększyć udział ludu w rządzeniu państwem

Sprawozdanie komisji sejmowej dla opracowania projektów ustaw w związku z reformą podziału administracyjnego wsi i wyborami do rad narodowych

Wysoka Izbo!

Znaczenie aktów ustawodawczych wniesionych wczoraj pod obrady Sejmu przez Radę Państwa i Rząd znalazło wyraz w powołaniu przez Izbę specjalnej komisji sejmowej, która przeprowadziła ich szczegółową analizę.

Nasze dzisiejsze obrady poprzedziły obrady wojewódzkich zespołów poselskich, gdzie wszyscy posłowie mieli możność wypowiedzenia się co do wstępnego projektu ustawy. Dzięki temu komisja nasza mogła oprzeć się również na wnioskach i uwagach, przedyskutowanych uprzednio w terenie.

Prowadzone od paru miesięcy w całym kraju prace przygotowawcze do wprowadzenia nowego podziału administracyjnego objęły wszystkie wsie, wciągnęły miliony chłopów — można powiedzieć, że odbyła się w całym kraju ogólnonarodowa debata nad tym, jaka powinna być gromadzka rada narodowa, jakie powinny być granice nowych gromad i gdzie mają mieć swoją siedzibę gromadzkie organa władzy ludowej. Zaznaczyła się w tej pracy czynna, wnikliwa, gospodarna myśl chłopska. Zaznaczyło się szerokie poparcie mas chłopskich dla zamierzonej reformy, a chłopi — jako ludzie pracy — nie poprzestali na słowach. Zostały przez nich przygotowane tysiące siedzib nowych organów władzy, które nasza uchwała ma powołać do życia.

Wiemy dobrze, że w warunkach dotychczasowego nadmiernego oddalenia siedzib gminnych od chłopa, wytyczne Rządu i Partii ulegały często wypaczeniu zanim dotarły do wsi. Wiemy, ile nie załatwionych podań i spraw musiało zalegać kancelarie gminne, zanim gmina odpowiedziała na chłopski głos. Ale jeśli powierzchnia gminy dochodzi do 400 km kwadratowych, liczba gromad — do 60, a liczba ludności — do 18 tysięcy, to czyż można się dziwić, że często gmina stawała się nieosiągalna dla wielu swoich mieszkańców?

Bywało, że chłop musiał siadać na koń i tęgim truchtem „przybliżał" gminę ku swoim sprawom.

Potrzeba utworzenia organu władzy w gromadzie nurtowała wśród chłopów już od dawna i przejawiała się w doraźnym tworzeniu trójek gromadzkich i komisji gromadzkich, powoływanych przy sołtysie dla rozpatrywania spraw gospodarczych i kulturalnych, dla wykonywania doraźnych zadań państwowych. Były to wynikające z inicjatywy chłopów, kół ZSCh i organizacji politycznych, pierwsze kroki na drodze do tej wielkiej reformy, którą dziś omawiamy. Ale były to tylko półśrodki, które nie mogły zmienić wadliwego stanu rzeczy. Dopiero uchwała Rady Państwa i Rady Ministrów z dnia 24 lutego 1954 roku w sprawie prac przygotowawczych do powołania gromadzkich rad narodowych nadała tej cennej inicjatywie oddolnej zorganizowane formy, nadała tej inicjatywie rozmach.

Wystarczy stwierdzić, że w zebraniach aktywu międzygromadzkiego 200 tys. osób zabierało głos w dyskusji.

Ze znajomością terenu i rzeczy decydowali chłopi o swoich sprawach, z uporem bronili słuszności swojego stanowiska, nie rzadko dochodziły do głosu miejscowe ambicje, które w toku szczerej, otwartej polemiki i krytyki musiały ustępować miejsca głosowi demokratycznej większości.

W wyniku dyskusji, do komisji podziału administracyjnego zgłosili chłopi około 2 tys. poprawek — większość z nich przyjęto i uwzględniono w projektach nowych gromad.

O niesłabnącym zainteresowaniu chłopów sprawą gromadzkich rad narodowych świadczą stale napływające w tych sprawach listy, świadczy wielki udział chłopów w publicznych sesjach rad narodowych. Nie będę tu wyliczał tej olbrzymiej ilości cennych zobowiązań takich, jak remonty budynków, dróg, mostów, likwidacja odłogów i inne prace. Możemy śmiało powiedzieć, że chłopi ugruntowują swoją władzę, że w sojuszu z klasą robotniczą umacniają swoje ludowe państwo i pracą rąk, ofiarnością i ideowością swoją pragną przysłużyć się jak najlepiej Rzeczpospolitej.

Zapisaliśmy w naszej Konstytucji, że będziemy poszerzać nieustannie udział mas pracujących w rządzeniu państwem — i poszerzamy go. Mamy wybrać 230 tys. radnych wszystkich szczebli rad.

Z każdego obejścia widzimy teraz siedzibę władzy ludowej i z siedziby władzy ludowej widzimy każde obejście. Do udziału w rządzeniu państwem włączą się tysiące działaczy chłopskich i robotniczych, wypróbowanych działaczy państwowych.

Pomoc produkcyjna, nawozy i kredyty, pomoc sąsiedzka słabszym gospodarstwom, szkoła, świetlica, izba porodowa, przedszkole — wszystko to będzie pod czujnym okiem gromady.

Wystarczy wgłębić się w treść rozdziału III projektowanej ustawy, gdzie w art. 8, 9 ,10, 11 i 12 jest ukazany zakres władzy i zadania gromadzkiej rady narodowej. Czy mam przytaczać te proste, a jakże pełne wymowy artykuły ustawy, które powstały w ścisłym związku z życiem wsi, aby służyć masom chłopskim w dalszej walce o dobrobyt, kulturę, o socjalizm? W świetle postanowień tego rozdziału gromadzkie rady narodowe stają się organami władzy państwowej, uprawnionymi konstytucyjnie do kierowania w swoim zakresie działalnością gospodarczą, społeczną i kulturalną tak, że ta działalność łączy potrzeby gromady z ogólną polityką państwa.

Komisja sejmowa widzi w tym fakcie ustanowienia nowej komórki władzy ludowej w gromadzie wielki awans wsi, której dojrzałość polityczna, dorobek materialny i kulturalny oraz ogólny rozwój państwa ludowego pozwalają wznieść się na wyższy poziom kierowania swoimi sprawami.

W myśl ustawy gromadzkie rady narodowe będą odtąd czuwały nad wykonywaniem ustawowych obowiązków przez obywateli, będą troszczyć się o potrzeby i interesy ludności, ochraniając własność społeczną i zabezpieczając prawa obywateli.

Będą zwalczały przejawy samowoli i biurokratycznego stosunku do obywatela, będą sprawowały kontrolę nad działalnością zakładów i instytucji w swoich gromadach.

(Dokończenie na 5 str.)

Zadania spółdzielczości produkcyjnej w okresie jesiennym

WARSZAWA. Obradująca przed kilku dniami w Warszawie Rada Spółdzielczości Produkcyjnej podjęła uchwałę o aktualnych zadaniach spółdzielni produkcyjnych w kampanii siewów jesiennych, wykopków i przygotowania inwentarza żywego na zimę. Uchwała ta głosi:

„Rada Spółdzielczości Produkcyjnej stwierdza, że w roku bież. nastąpił dalszy rozwój spółdzielni produkcyjnych, ich umocnienie się gospodarcze i organizacyjne. Świadczy o tym przebieg siewów wiosennych i żniw oraz wzrost hodowli zespołowej. Równolegle ze wzrostem opieki i pomocy państwa nad spółdzielniami produkcyjnymi rośnie inicjatywa produkcyjna spółdzielców, ich zainteresowanie gospodarką zespołową — rosną kadry organizatorów i specjalistów w samych spółdzielniach, kierujących walką o wzrost produkcji.

Ostatnie żniwa, przeprowadzone w trudnych warunkach atmosferycznych, były wielką próbą, z której nasze spółdzielnie produkcyjne wyszły w olbrzymiej większości wypadków zwycięsko. Spółdzielcy wykazali w nich dużą energię i ofiarność, dając dowód rosnącej dyscypliny pracy i przywiązania do gospodarki zespołowej.

Tegoroczne plony zbóż w spółdzielniach produkcyjnych są na ogół wyższe nie tylko niż w słabo urodzajnym roku ubiegłym, ale również niż w roku 1952. Szacunkowo są one wyższe o 1,5 — 2 q, w porównaniu z plonami w gospodarstwach indywidualnych.

W roku bieżącym spółdzielnie produkcyjne mają również poważne osiągnięcia w rozwoju hodowli. Pogłowie bydła zespołowego w spółdzielniach wzrosło od czerwca ub. roku do czerwca bież. roku o 48 proc., trzody chlewnej o 46 proc., owiec o 74 proc. Wzrost pogłowia w coraz większym stopniu opiera się na własnym przychówku spółdzielni. W szeregu województw (szczecińskie, koszalińskie, olsztyńskie) pogłowie zespołowe wraz z hodowlą na działkach przyzagrodowych w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych przewyższa już obecnie pogłowie w indywidualnej gospodarce chłopskiej.

Realizując zadania, wynikające z uchwał II Zjazdu PZPR o przyśpieszeniu wzrostu produkcji rolnej oraz z uchwały Rady Ministrów o rozwoju spółdzielczości produkcyjnej, znaczna większość spółdzielni produkcyjnych rozszerzyła w rb. uprawę roślin pastewnych, zwiększyła areał uprawy ziemniaka, dalej powiększyła uprawę roślin technicznych i uprawę warzyw oraz produkcję kwalifikowanych nasion zbóż, roślin pastewnych i traw. Powszechniej w rb. spółdzielnie produkcyjne stosowały takie zabiegi agrotechniczne, jak siew krzyżowy zbóż, wysiewanie rzędowe wraz z ziarnem superfosfatu granulowanego, wiosenne bronowanie zasiewów pszenicy ozimej oraz zbóż jarych, wapnowanie gruntów ornych itd. Znaczna część spółdzielni produkcyjnych zastosowała po raz pierwszy w tym roku kwadratowo-gniazdowe sadzenie ziemniaków. Szereg spółdzielni ma poważne osiągnięcia w uprawie kukurydzy i końskiego zębu.

Rosnąca i krzepnąca w szybkim tempie gospodarka zespołowa większości spółdzielni produkcyjnych jest dalszym potwierdzeniem wyższości tej gospodarki nad gospodarką indywidualną.

Jednak obok wielkiej liczby spółdzielni osiągających z roku na rok coraz lepsze wyniki gospodarcze, uzyskujących wysokie plony (20 — 25 q), szybko rozwijających hodowlę, śmiało wprowadzających do swej gospodarki nowoczesną naukę rolniczą i pomnażających majątek spółdzielczy — istnieje jeszcze pewna liczba spółdzielni, w których plony są niskie, hodowla zespołowa niedostatecznie rozwinięta, niski jest poziom gospodarowania oraz niewłaściwie wykorzystuje się pomoc produkcyjną udzielaną przez państwo. Wiąże się to zwykle w tych spółdzielniach ze słabą dyscypliną pracy, naruszaniem zasad statutu spółdzielczego i demokracji wewnątrz-spółdzielczej.

Obok wielu spółdzielni produkcyjnych, które wykonały już w 100 proc. obowiązkowe dostawy zbóż i uregulowały należności w zbożu za prace POM, istnieje znaczna liczba spółdzielni, które — mając wszelkie warunki dla szybkiego wykonania dostaw zbóż, poważnie opóźniają terminy dostaw.

Wszystkie spółdzielnie mają pełną możliwość — dzięki szerokiej pomocy państwa, dzięki wszechstronnej pomocy POM, dzięki przewadze zespołowych form pracy — przodowania całej wsi w podnoszeniu produkcji, umacnianiu gospodarki, wypełnianiu obowiązków względem państwa i realizacji zadań w dziedzinie szybszego podnoszenia poziomu produkcji rolnej.

Rada Spółdzielczości Produkcyjnej zwraca się do wszystkich członków spółdzielni, do traktorzystów i agronomów POM, do służby rolnej rad narodowych z wezwaniem

— o szybkie zakończenie siewów jesiennych, orek przedzimowych i wszystkich innych prac, które zadecydują o przyszłorocznych plonach,

— o rozszerzenie areału zasiewów i pełne zagospodarowanie odłogów, tam gdzie one jeszcze istnieją,

— o zabezpieczenie niezbędnych warunków przezimowania inwentarza zespołowego i dalszy jego rozwój,

— o przodowanie spółdzielni produkcyjnych w wykonaniu dostaw obowiązkowych.

Rada Spółdzielczości Produkcyjnej wzywa wszystkich spółdzielców i pracowników POM do nieszczędzenia wysiłków, aby zakończyć w najbliższych dniach siewy żyta ozimego, a następnie pszenicy ozimej. Należy zmobilizować wszystkich członków spółdzielni i pracowników POM do ofiarnej i wydajnej pracy, dążyć do podniesienia wydajności maszyn i ciągników. Należy pamiętać, że o terminowym zakończeniu siewów w spółdzielniach produkcyjnych decydować będzie, obok pełnej mobilizacji wszystkich sił i środków samej spółdzielni, jak najszersze korzystanie z POM.

W walce o wysoką jakość zasiewów stosować należy powszechnie siew rzędowy nasionami kwalifikowanymi, odpowiednio doczyszczonymi i zaprawionymi. Znacznie rozszerzyć trzeba powierzchnię zasiewów sposobem krzyżowym, zwracając przy tym uwagę, aby wykonanie zasiewów tym sposobem nie wpłynęło na opóźnienie terminów siewu.

Rada Spółdzielczości Produkcyjnej wzywa chłopów — spółdzielców do terminowego i starannego przeprowadzenia prac wykopkowych przy jak największym wykorzystaniu sprzętu mechanicznego POM.

Walka o urodzaj przyszłoroczny wymaga też, aby na całej powierzchni przeznaczonej pod zasiewy jare wykonano w porę orki przedzimowe. Rada wskazuje na konieczność podniesienia jakości tych orek, stosowania orek z przedpłużkiem, na odpowiednią głębokość, wapnowania zakwaszonych gleb, terminowego wywożenia obornika na stanowiska pod rośliny okopowe i przemysłowe.

Rada Spółdzielczości Produkcyjnej wzywa wszystkie spółdzielnie do wzięcia aktywnego udziału w ogólnonarodowym zadaniu likwidacji odłogów i należytym zagospodarowaniu łąk i pastwisk. Rada z uznaniem podkreśla wkład tych spółdzielni produkcyjnych, które na wiosnę br. przejęły przeszło 40 tys. ha odłogów i innych niezagospodarowanych gruntów, a w akcji jesiennej dotychczas dodatkowo wzięły do zagospodarowania 19,5 tys. ha odłogów. Udziału spółdzielni produkcyjnych w likwidowaniu odłogów nie można jednak uważać za dostateczny, możliwości spółdzielni w oparciu o pomoc POM są w tej dziedzinie daleko większe i pozwalają na znaczne zwiększenie produkcji oraz dochodów spółdzielni przez ich szerszy udział w przejmowaniu i zagospodarowaniu odłogów. Rada Spółdzielczości Produkcyjnej podkreśla konieczność rozwinięcia szerokiej kampanii, wyjaśniającej członkom spółdzielni korzyści, wynikające z udziału w akcji zagospodarowania odłogów.

W celu dalszego wzrostu hodowli zespołowej we wszystkich spółdzielniach — Rada Spółdzielczości Produkcyjnej wzywa do zabezpieczenia odpowiednich warunków przezimowania inwentarza. W tym celu należy przyśpieszyć całkowity i terminowy zbiór wszelkich pasz, w szczególności drugiego pokosu siana i poplonów, zabezpieczyć odpowiednie przechowanie pasz, zakończyć budowę i renowację zbiorników do kiszenia, wyremontować wszystkie kolumny parownicze oraz przygotować wystarczający zapas kiszonek.

Należy dokonać maksymalnego wysiłku, ażeby nadrobić poważne opóźnienia w wielu spółdzielniach i wykonać na czas prace budowlane i remonty budynków inwentarskich, zabezpieczyć wszystkie budynki inwentarskie na okres zimy oraz zaopatrzyć je w wodę.

Dla podniesienia jakościowego stanu pogłowia Rada Spółdzielczości Produkcyjnej zaleca przeprowadzenie selekcji inwentarza w okresie przygotowawczym do przechodzenia na zimowy okres chowu. Fundusze uzyskane ze sprzedaży wybrakowanych sztuk należy użyć na dalszy rozwój hodowli zespołowej.

Ambicją wszystkich spółdzielni produkcyjnych winno być przodowanie nie tylko w walce o wzrost produkcji rolnej w oparciu o pomoc państwa, ale i w patriotycznym wywiązaniu się z obowiązków wobec państwa. Wiele spółdzielni produkcyjnych wykonało dostawy obowiązkowe już w pierwszych dniach żniw, pobudzając do terminowych dostaw inne spółdzielnie i okoliczne gromady. Wiele jednak spółdzielni produkcyjnych opóźnia się w wykonaniu obowiązkowych dostaw, a aktyw spółdzielczy beztrosko toleruje te fakty, zapominając o roli uspołecznionych gospodarstw. Stan ten nie może trwać nadal. Rada Spółdzielczości Produkcyjnej wzywa wszystkie spółdzielnie produkcyjne i ich członków do pełnej i terminowej realizacji swych zobowiązań w stosunku do państwa, do sprawnego zorganizowania równolegle z trwającymi pracami jesiennymi — omłotów zboża, czyszczenia go i odstawiania na obowiązkowe dostawy i na pokrycie należności za prace POM. Rada Spółdzielczości Produkcyjnej zaleca przystąpienie do dostaw ziemniaków już od początku wykopków, aby w pełni wykonać plan dostaw przed okresem jesiennych słot i przymrozków oraz do zlikwidowania zaległości dostaw zwierząt rzeźnych i mleka i pełnego zrealizowania planu rocznego dostaw przez każdą spółdzielnię produkcyjną.

Przez pełną realizację zobowiązań spółdzielcy przyczynią się do zacieśnienia sojuszu robotniczo-chłopskiego, wniosą swój wkład w dzieło budownictwa socjalistycznego i przyczynią się do dalszego wzrostu sił naszej ludowej ojczyzny.

Szybki wzrost i rozwój spółdzielni produkcyjnych jest bezpośrednio związany z systematyczną i trwałą pracą nad organizacyjnym umacnianiem spółdzielni, z dbałością o ścisłe przestrzeganie zasad statutowych i walką z wypadkami ich naruszania. Rada Spółdzielczości Produkcyjnej podkreśla konieczność wprowadzania w życie i przestrzegania uchwał o normach wynagrodzenia za pracę w spółdzielniach oraz o właściwej organizacji pracy.

Rada Spółdzielczości Produkcyjnej zaleca okazywać wszelką możliwą pomoc słabszym spółdzielniom przez spółdzielnie silniejsze.

W ciągu 8 miesięcy bieżącego roku powstały 1.503 nowe spółdzielnie, wzrósł poważnie areał ziemi w spółdzielniach, tempo wzrostu liczby spółdzielni produkcyjnych nie może nas jednak zadowalać. Liczba nowopowstałych spółdzielni produkcyjnych w roku bieżącym jest mniejsza aniżeli w tym samym okresie czasu roku ubiegłego. Istnieje w kraju przeszło 3.300 komitetów założycielskich, z których wiele, mimo dłuższego istnienia, nie zdołało dotychczas zorganizować na swoim terenie spółdzielni produkcyjnej. Rada Spółdzielczości Produkcyjnej wzywa przodujące spółdzielnie do otaczania opieką komitetów założycielskich i okazywania im pomocy w szybkim przekształcaniu się w spółdzielnie produkcyjne. W pracy tej aktywny udział winny wziąć kobiety — członkinie spółdzielni i młodzież ze spółdzielni produkcyjnych.

Wciąż jeszcze niedostateczny jest napływ nowych członków do istniejących spółdzielni. Sprawa przyciągnięcia nowych członków nie stała się jeszcze powszechną troską aktywu spółdzielczego. Rada Spółdzielczości Produkcyjnej zwraca uwagę wszystkich spółdzielców na potrzebę systematycznej pracy w kierunku powiększenia już istniejących spółdzielni i przyjmowania do nich nowych członków. Jest to podstawowy warunek gospodarczego i organizacyjnego umacniania spółdzielni.

Drogą do stałego wzrostu i szybkiego rozwoju spółdzielni produkcyjnych jest upowszechnienie przodujących osiągnięć spółdzielni i szerokie ich stosowanie przez wszystkie spółdzielnie.

Należy organizować przy państwowych ośrodkach maszynowych narady aktywu spółdzielczego, na których przewodniczący najlepszych spółdzielni produkcyjnych, brygadierzy, przodownicy hodowli i mistrzowie wysokich urodzajów dzieliliby się swoimi doświadczeniami. Dla omówienia aktualnych zadań gospodarczych spółdzielni produkcyjnych oraz ich dalszego wzrostu — Rada Spółdzielczości Produkcyjnej zaleca przeprowadzenie wojewódzkich lub międzypowiatowych narad przedstawicieli spółdzielni produkcyjnych.

Rada Spółdzielczości Produkcyjnej wyraża przekonanie, że wzmożony wysiłek spółdzielców i pracowników POM zapewni wykonanie bieżących pilnych zadań, zabezpieczy dalszy postęp i rozwój gospodarki spółdzielczej, stanie się nowym poważnym krokiem na przód w walce o szybszy wzrost produkcji rolniczej, o dalszy wzrost zamożności członków spółdzielni.

By zwiększyć udział ludu w rządzeniu państwem

(Dokończenie z 4 str.)

Wysoka Izbo! Art. 13 ustawy mówi o doniosłych zadaniach rad w dziedzinie podniesienia rolnictwa. Jest to niezmiernie ważne zadanie. Walka o podniesienie rolnictwa wysuwa się na czoło zadań, które stoją przed radami.

Komisja Sejmowa widzi, że to zadanie musi znaleźć odbicie nie w jednorazowych akcjach, ale w codziennej pracy rad nad podniesieniem rolnictwa, nad podniesieniem urodzajów i rozwojem hodowli.

Wybór do rad właściwych ludzi, znających się na gospodarce i rolnictwie, nie pokrzykujących administratorów i samochwałów, ale rozumnych i z talentem organizacyjnym kierowników tego odpowiedzialnego działu pracy, pozwoli nam niewątpliwie ruszyć z większym powodzeniem ku rozwiązaniu trudności w tej dziedzinie. Komisja podkreśla, że gromadzkie rady narodowe znajdą się w lepszej sytuacji, jeśli chodzi o kierowanie rozwojem rolnictwa, niż gminne rady narodowe. Gromadzkie rady staną w bezpośredniej łączności z każdym warsztatem pracy, będą znały ich położenie i potrzeby o wiele wszechstronniej i głębiej i będą żyły tymi potrzebami. Dlatego od przyszłych rad należy wymagać nie tylko znajomości terenu i jego analizy, ale rozwiązywania praktycznego tych ważnych terenowych problemów.

Fakt, że w skład gromadzkich rad narodowych wejdą ludzie wychowani w twardej szkole demokracji ludowej, ludzie zahartowani w walce, nie lękający się przeszkód, daje rękojmię, że zapuszczą one głęboko korzenie i staną się najbardziej związaną z chłopami i z państwem władzą robotniczo-chłopską.

Musimy sobie tu szczerze powiedzieć to, o czym mówili posłowie na posiedzeniach wojewódzkich zespołów, to, co na ten temat mówiło się na Komisji Sejmowej i co nurtuje chłopów i robotników, że wybory powinny przynieść poważny udział w pracach rad nowych ludzi, którzy wykazują swoją polityczną postawą, swoją dojrzałością, że potrafią spełnić odpowiedzialną rolę ku pożytkowi ogółu. Jednocześnie niezmiernie cenny będzie udział wypróbowanych i doświadczonych członków obecnych rad, którzy mają za sobą duży dorobek, którzy mają uznanie mas pracujących.

Jeśli mówimy o maksymalnym wykorzystaniu rezerw miejscowych, jeśli chcemy, aby sesje rad nie miały formalnego charakteru, jak to niejednokrotnie jest, aby dyskusja miała ostrość polityczną, żeby nie ciążyło na niej zurzędniczenie i aby rady miały autorytet, musimy rozwinąć pracę polityczną, musimy stoczyć walkę o właściwe, klasowe i polityczne ukształtowanie się oblicza przyszłych rad.

Nie wolno nam zapominać, że dołowe ogniwa aparatu są pod stałym naciskiem kułacko-spekulanckich mafii, które starają się wykorzystać brak kontroli ze strony chłopów i robotników i — przez łapówki, bufet i kieliszek — próbują przeprowadzać swoje interesy.

Ci ludzie nie prześpią czasu wyborów. W ich interesie będzie wybór rady biernej wobec kułackich machinacji, pozbawionej energii w walce z wrogiem, w walce toczącej się o organizację nowego życia.

Dlatego też głosy terenu, głosy robotnicze i chłopskie wskazują słusznie na konieczność ożywienia pracy masowej rad narodowych, na potrzebę wciągania ludności do zamierzeń rad narodowych, do wykorzystywania jej wniosków, opinii i uwag i wreszcie do szerokiego jej udziału w realizacji zadań, które rady dla dobra społecznego podejmują.

Oczywiste jest, że pomyślna realizacja tych wszystkich zadań, które ustawa powierza radom będzie zapewniona, jeśli do ich wykonania wciągniemy wszystkich pracujących mieszkańców gromady czy osiedla, gdy w o wiele większym stopniu niż dotychczas będziemy wysuwać na odpowiedzialne stanowiska bezpartyjnych, jeśli w większym niż dotąd stopniu wciągniemy do pracy rad kobiety — robotnice i chłopki. *(Oklaski).*

Nieodwracalne są karty historii pisane przez lud, który wziąwszy raz władzę w swoje ręce — będzie ją rozszerzał i pogłębiał, będzie jej strzegł i będzie ją umacniał, aby Polska sprawiedliwa jak najwięcej znaczyła wśród narodów, aby jej głos od gromady po Sejm był głosem prawdy, postępu i pokoju.

Wysoka Izbo!

Komisja nasza zgłasza niniejszym projekty ustaw i ordynacji wraz z przyjętymi przez Komisję Sejmową poprawkami do dalszej dyskusji i przegłosowania. *(Oklaski).*

SPORT—SPORT—SPORT—SPORT—SPORT—SPORT

Zwycięstwo i porażka siatkarzy w CSR

W Bańskiej Bystrzycy odbyły się rewanżowe spotkania siatkarzy i siatkarek polskich z reprezentantami Czechosłowacji.

Polkom rewanż się udał, pokonały one zdecydowanie Czechosłowaczki — 3:1 (12:15, 16:14, 15:11, 15:13).

Reprezentacja męska Polski poniosła porażkę z zespołem CSR. Polacy nie mieli nic do powiedzenia w spotkaniu z renomowanym przeciwnikiem i przegrali spotkanie — 0:3 (7:15, 7:15 i 6:15).

I liga bokserska

Pierwszy w tym sezonie w Warszawie mecz bokserski I ligi między Gwardią (Warszawa) a Włókniarzem (Łódź) zakończył się zwycięstwem pięściarzy stołecznych 12:8. Spotkanie stało na przeciętnym poziomie, a zwycięstwo Gwardii uważać należy za szczęśliwe. Pięściarze warszawscy byli lepsi technicznie, ale znacznie słabsi kondycyjnie.

Bielskie Ogniwo odniosło poważny sukces remisując z silną drużyną Gwardii (Gdańsk) 10:10.

Bielszczanie wystąpili bez najlepszego zawodnika — reprezentanta Polski Pietrzykowskiego II a ponadto oddali punkty walkowerem w wadze lekkiej.

Spotkanie, mimo że nie stało na najwyższym poziomie było bardzo emocjonujące. W najlepszej walce dnia Antkiewicz pokonał Zygmunta w wadze lekkopółśredniej.

ZSRR mistrzem świata w szachach

W Amsterdamie zakończyły się trwające od przeszło już 3-ch tygodni XI drużynowe mistrzostwa świata w szachach. Po zaciętych i stojących na bardzo wysokim poziomie spotkaniach, zdecydowane zwycięstwo odniosła bezkonkurencyjna drużyna ZSRR — 34 pkt. w 44 partiach nie ponosząc ani jednej porażki. Dalsze miejsca zajęły: 2. Jugosławia — 28 pkt., 3. Argentyna — 26 pkt., 4. CSR — 24 pkt., 5. Niemcy zach. — 23,5 pkt., 6. Węgry — 23 pkt., 7. Izrael — 22 pkt., 8. Holandia — 21 pkt., 9 i 10 Bułgaria i Anglia po 17 pkt., 11. Szwecja — 15 pkt., 12. Islandia — 13.5 pkt.

Niedziela pod znakiem piłki nożnej

Polska — NRD 1:0

Drużyny wystąpiły w następujących składach: Polska — Wyrobek (Pajor) — Durniok, Kaszuba, Cichoń — Suszczyk, Grzywocz (Bieniek) — Sąsiadek, Trampisz, Cieślik, Brychcy (Anioła) i Mordarski.

NRD — Spiecknagel — Buschner, Northaus, Bauer — Schoene (Schnerder), Mueller, — Meinhold, Schroeder, Kaiser, Schnicke, Matzen (Mayer).

Grę rozpoczęli w ostrym tempie Polacy, lecz ich pierwszy atak rozbił się o obronę niemiecką. Zespół NRD przystąpił natychmiast do kontrofensywy i w pierwszych 2 min. gry przeprowadził trzy bardzo groźne ataki, które zlikwidował dobrze broniący Wyrobek.

W tym najcięższym dla drużyny polskiej okresie gry na bardzo wysoką notę zasłużyli zdecydowanie grający obrońcy i obaj pomocnicy. Natomiast atak z początku był nieporadny i dopiero po 15 min. zaczął grać coraz składniej. Napastnicy krótkimi przyziemnymi podaniami szybko zdobywali teren, stosunkowo łatwo mijali powolną obronę niemiecką i niebezpiecznie strzelali. W 21 min. Cieślik przejmuje w głębi pola wybicie od bramki niemieckiej, idzie ostro na przebój, mija obrońców NRD i strzela nieuchronnie w prawy róg. Polska prowadzi 1:0.

Piłkarze NRD nie speszeni utratą bramki próbują atakować, lecz wszelkie ich próby ofensywne rozbijają się o zdecydowaną postawę obrońców polskich.

W drugiej połowie spotkania na miejsce kontuzjowanego Wyrobka wchodzi do bramki Pajor, który, jak wykazał dalszy przebieg gry, zademontrował niemniej dobrą formę, niż jego poprzednik.

Wynik nie ulega już zmianie do końca meczu i drugie międzypaństwowe spotkanie pierwszych reprezentacji Polski i NRD przynosi nam drugie zwycięstwo.

Polska „B" — NRD „B" 1:2

Mecz stał na przeciętnym poziomie. W pierwszej połowie spotkania przeważali Polacy. W tym okresie bramkarz NRD obronił trzy groźne strzały napastników polskich (Jezierski, Hachorek i Baszkiewicz). Jeszcze w pierwszych minutach po przerwie stroną atakującą był zespół polski.

W 18 min. Baszkiewicz po szybkim zagraniu z Hachorkiem zdobył prowadzenie. W następnej minucie wyrównał Traeger. Zwycięską bramkę zdobył Mayer w 88 min. spotkania.

Mimo wyraźnej przewagi drużyny polskiej w pierwszej połowie meczu, zespół NRD wygrał zasłużenie, demonstrując bojową grę. Ponadto piłkarze NRD wykazali lepszą kondycję. W drużynie polskiej, która zawiodła jako całość najlepiej zagrał Zientara w pomocy oraz Jezierski w napadzie.

Start do ulicznego wyścigu kolarskiego zorganizowanego przez TPPR i WKKF w Koszalinie w dniu 19 bm.

W środku zdobywca I miejsca Matuszewski Stanisław Gwardia Koszalin czas 1 g. 5 min. 03 sek.
2) Koraszewski Stefan 1 g. 11 min. 46 sek.
3) Marks Andrzej 1 g. 11 min. 47 sek.

Wicemistrz świata remisuje w Moskwie

Piłkarze ZSRR odnieśli 26 bm. nowy sukces, uzyskując w Moskwie zaszczytny remis z reprezentacją Węgier 1:1 (1:0). Bramkę dla ZSRR zdobył Salnikow, dla Węgier Kocsis. Oba zespoły zagrały na wysokim poziomie, demonstrując dojrzałą taktykę i mistrzowską technikę. Nieznaczną przewagę w polu mieli zwłaszcza w II połowie spotkania Węgrzy, jednakże ich atak tylko raz potrafił przełamać zaciętą obronę zespołu ZSRR.

Już w początkach gry niezawodny Grosits kilkakrotnie zmuszony jest do interwencji, a w 8 i 9 min. groźne strzały Puskasa i Kocsisa wspaniale broni Jaszin. W 19 min. gry Iljin podaje do Simoniana, ten błyskawicznie podciąga lewą stroną do przodu i centruje na pole karne Węgrów. Nadbiegający Salnikow głową kieruje piłkę w lewy dolny róg węgierskiej bramki. ZSRR prowadzi 1:0.

W drugiej połowie meczu Węgrzy atakują coraz bardziej niebezpiecznie. Jaszin wyłapuje groźny rzut rożny, znakomity obrońca Baszaszkin w ostatniej chwili wybija piłkę z pustej bramki. Wreszcie piłkę dostaje Kocsis i ostrym strzałem zdobywa wyrównującą bramkę dla Węgrów. Stan 1:1. Gra coraz częściej toczy się na polu gospodarzy. Z kolei nadchodzą trudne momenty dla Węgrów. Kilka obustronnych ataków w końcowej fazie spotkania nie przynosi zmiany wyniku i gwizdek doskonale sędziującego Anglika Ellisa przerywa grę przy stanie 1:1.

* * *

Rozegrane w Budapeszcie wobec 80 tys. widzów spotkanie drużyn reprezentacji piłkarskich Węgier i Związku Radzieckiego zakończyło się zdecydowanym zwycięstwem piłkarzy ZSRR 3:0 (1:0). Bramki zdobyli Woroszyłow, Zarzejew i Korotkow.

Belgia — Niemcy zach. 2:0

Siedemdziesiąt tysięcy widzów oglądało w Brukseli klęskę piłkarskiego mistrza świata — zespołu Niemiec zach., który 26 bm. przegrał z reprezentacją Belgii 0:2. Niemcy wystąpili po raz pierwszy w spotkaniu międzypaństwowym od czasu zdobycia mistrzowskiego tytułu. Drużyna ich była osłabiona brakiem kierownika ataku — Waltera.

W I i II lidze...

W zaległym spotkaniu o mistrzostwo I ligi piłkarskiej Górnik (Radlin) zremisował z Gwardią (Bydgoszcz) 1:1 (1:1).

W niedzielę 26 bm. odbyły się dwa zaległe spotkania o mistrzostwo II ligi piłkarskiej.

W Gdańsku miejscowi Budowlani pokonali Górnika Bytom 1:0 (1:0).

W stolicy Kolejarz Warszawa odniósł niespodziewane zwycięstwo nad Górnikiem Zabrze 1:0 (0:0).

Motocykliści polscy zajmują w Moskwie 3 miejsce

W niedzielę 26 bm. odbyła się pod Moskwą pierwsza konkurencja międzynarodowego motocrossu — wyścig drużynowy na 100 km dla mężczyzn i 50 km dla kobiet.

Na starcie stanęło siedem drużyn. Pierwsze miejsce zajęła drużyna DOSAAF (ZSRR) przed reprezentacją DOSAAF Federacji Rosyjskiej, Polską, CSR, NRD, Rumunią i Bułgarią.

Łączny czas zwycięskiej drużyny wyniósł 11.37,11. Zespół polski miał czas 14.35,50.

W dniu 29 bm. odbędzie się motocross w konkurencji indywidualnej.

Szlakiem zwycięstw I Armii Wojska Polskiego

Z inicjatywy Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej oraz Zarządu Okręgowego PTTK odbył się ubiegłej niedzieli na terenie naszego województwa I-szy Okręgowy Kolarski Turystyczny Raid Przyjaźni. Kolarski Raid Przyjaźni, w którym udział brały drużyny zrzeszeń sportowych, PTTK i szkół zawodowych zorganizowany został pod hasłem: „Szlakiem zwycięstw I Armii Wojska Polskiego". Trasa Raidu biegła od Złotowa przez Wał Pomorski, Szwajcarię Połczyńską do Kołobrzegu.

Licznie zgromadzeni mieszkańcy Kołobrzegu serdecznie witali przybyłych do ich miasta kolarzy — uczestników Raidu Przyjaźni. Zwycięzcą Raidu została drużyna ZS Ogniwo z Kołobrzegu, która otrzymała nagrodę WRZZ — komplet skafandrów. W drużynie znajdował się były uczestnik zwycięskich walk o Wał Pomorski — Marian Myrc. Raid ukończyło 30 uczestników.

Na zakończenie Raidu odbył się w Powiatowym Domu Kultury wielki festyn przyjaźni połączony z występami artystycznymi zespołów PDK i świetlicy gminnej w Dygowie.

ko.

Kronika partyjna

Program zajęć WUML-u

Zajęcia dla słuchaczy I-go roku WUM-L odbywać się będą w Zasadniczej Szkole Mechanizacji Rolnictwa przy ul. A. Lampe Nr 30 II ptr.

Dziś odbywają się następujące zajęcia dla roku I-go.

Od 15 — 19 wykład z międzynarodowego ruchu robotniczego — „I Międzynarodówka i Komuna Paryska".

Od 19 — 21 wykład z historii Polski — „Polska w okresie kształtowania się i ugruntowania stosunków feudalnych".

Słuchacze obowiązani są mieć przy sobie w czasie zajęć indeksy, które odebrać można w kancelarii WUM-L.

Narada w sprawie szkolenia partyjnego

Komitet Miejski PZPR zawiadamia, że dnia 30 bm. o godz. 8.00 w sali ZW ZMP w Koszalinie przy ul. Zwycięstwa 6, odbędzie się narada sekretarzy podstawowych organizacji partyjnych, wykładowców szkolenia partyjnego, przewodniczących kół ZMP i propagandystów ZMP.

Narada poświęcona jest rozpoczęciu szkolenia partyjnego na rok 54-55.

V-ta sesja MRN w Koszalinie

W sobotę, 2-go października odbędzie się V-ta robocza sesja Miejskiej Rady Narodowej w Koszalinie.

Początek o godz. 10-tej w sali obrad Prezydium MRN, przy ul. Armii Czerwonej 11/15.

Komunikat WKKF

Referat Szkolenia Kadr WKKF w Koszalinie podaje do wiadomości, że kurs pomocników instruktorów LA rozpoczyna się w dniu 1.X.54 r. w Koszalinie.

Kandydaci na w/w kurs przyślą swoje zgłoszenia do dnia 28.IX. br. włącznie, wg wzorów wysłanych do Rad Okręgowych Zrzeszeń Sportowych i PIMKKF-ów.

Warunki przyjęcia pozostają bez zmian.

Zbiórka kandydatów 1.X. br. o godz. 9-tej w gmachu WKKF-u.

Teatr

BAŁTYCKI TEATR DRAMATYCZNY

wystawia dziś w Człuchowie sztukę Moliera pt. „Szelmostwa Skapena".

Początek przedstawienia o godz. 20-tej.

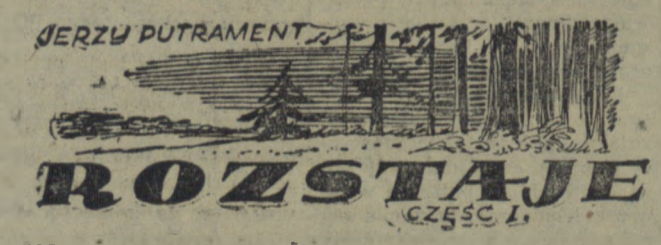

(68)

Niepostrzeżenie pretekst stał się celem głównym. Kiedy Kratkowski zaproponował posłuchać Londynu — zakrzyczano go jednomyślnie. Zaczęto natomiast tańczyć przy patefonie. Turoń wiercił się na środku saloniku, kierowany wprawnymi kolanami pani Loli, która się całkiem zalała. Opuszczona przez Przepiórkowskiego pani Kukulska szukała pociechy w wątłych ramionach pana Pisia. Helę miętosił wprawnie swingujący Mabulewicz.

Był wieczór, kąty nabrały głębi. Czyjś wniosek o światło odrzucono: bezpieka ma nas podglądać? Turoń doszedł do okna, żeby łyknąć deszczowego powietrza. W głowie mu szumiało, jakby pierwszy raz w życiu się urżnął. Był nabrzmiały od bulgotu krwi, jakby szlag miał go trafić. Lola wyskoczyła gdzieś na chwilę. Czekał jej powrotu, zdecydowany dopaść jej, zaciągnąć na górę. Zwierał zęby. Kiedy czyjaś ręka tknęła mu ramię, odwrócił się, sapnął niecierpliwie Ale to był Przepiórkowski.

— Schlałeś się — szepnął. — A tymczasem wiesz, co ci tutaj wygadują. Piś i łysy. Że wszystko nieprawnie, z brygadami, z sądem... że trzeba meldować wyżej. Chlej, chlej, byku, dochlejesz się...

Turoń zerwał się: — Ja im pyski...

Przepiórkowski chwycił go za ramię: — spróbuj mi tylko!

Znowu zagrał patefon, Przepiórkowski prześliznął się od okna. Turoń spojrzał za nim. Ktoś zapalił papierosa i pokój wydał mu się czerwonym, jak u fotografa. Znowu chętka — jak w krzakach — chwycić go, przydusić — za tę odprawę, na której rządził się niemiłosiernie, za Turobin, za Lolę przede wszystkim.

Nie doczekał się, poszedł jej szukać. Ujrzał łysego przy Przepiórkowskim. Bębnił ciągle: gospodarczy sabotaż. Turoniowi przez głowę śmignęło ponowne podejrzenie: ten także. Zresztą nowa fala szumu wódczanego zaraz go zachłysnęła.

W pustym stołowym pani Kukulska zachichotała tylko na jego pytanie.

— Spodobała się panu pułkownikowi. Serduszko zadrasnięte. Głęboko. — Dostrzegła jego minę, dosłyszała pomruk wściekłości, czym prędzej wyjaśniła, że źle się poczuła pani Lola, do domciu...

Teraz był tylko szum. Puścił Kukulską, zataczając się wrócił do salonu. Zrozumiał w pełni cios, widząc Mabulewicza za fikusem z Helą na kolanach. Ten mydłek, ten student!...

Skoczył ku nim, targnął Mabulewiczem, aż Hela potoczyła się na podłogę. Nie wiedział jeszcze — bić, wyrzucać. Mabulewicz zerwał się przerażony, nawet nie próbował podnieść Heli. Za kark go wiodąc Turoń wyszedł do sieni. Piski Heli, kwokanie Kukulskiej. Przepiórkowskiego zaraz tu ściągną. Chwycił płaszcz czym prędzej, pchnął studenta: — idziesz zaraz, bo ci kark...

Tamten pośpiesznie ręce wtykał do rękawów.

— Panie pułkowniku, za co.

— Ja ci się pośmieję! — Turoń targnął klamką, tracił tamtego, sam wypadł. — Gdzie ten twój, jak go...

2.

Szli pod rękę, jakby Turoń był namiętnym, niecierpliwym kawalerem, a Mabulewicz trochę oporną panienką z dobrego domu. Turoń chwycił żelazną łapą przedramię tamtego i zaciskał palce za każdym razem gdy Mabulewicz, przekonując, że nie warto — zwalniał kroku.

— Ależ trzeba obserwować przed tym! Kiedy wychodzi, z kim, którędy. Czy ktoś jest w domu. Trzeba przygotować, którędy uciekać, gdzie się przechować. Panie pułkowniku, doprawdy...

— Zamknij się. Tam, toś się śmiał! Że nie uczenie gadałem, co? Teraz zobaczymy, kto lepiej będzie się śmiać, kto w partii...

— Ależ, jak Boga kocham, ani mi się śniło...

— Dobrze, dobrze, jazda.

(D. c. n.)

„Głos Koszaliński" Organ Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Redaguje Kolegium. Wydawca RSW „Prasa" — Redakcja Koszalin, ul. Alfreda Lampe 20. Telefony: centrala 567, 960; Redaktor Naczelny — 714 i wewn. 35; Sekretarz Redakcji — 114 i wewn. 397; Dział Partyjny 285. Dział Rolny — 810 i wewn. 399, 395; Dział Ekonomiczny — 495; Dział Miejski — wewn. 38; Dział Korespondentów, Listów i Interwencji — 230 i wewn. 391, 392; Telefon nocny — 567 i wewn. 37. Naczelny Redaktor przyjmuje w godz. 11 — 13; Sekretarz Redakcji w godz. 12 — 14. Administracja: Koszalin, ul. Alfreda Lampe 20 II piętro — Ogłoszenia — Biuro Ogłoszeń RSW „Prasa" Koszalin, ul. Alfreda Lampe 20, tel. 291, 656. Biuro czynne od 8-ej do 16-tej, w soboty do 14-tej. Za dział ogłoszeń redakcja nie odpowiada. Kolportaż i prenumerata — PPK „Ruch" ul. Świerczewskiego 14, tel. 200. Prenumerata zakładowa miesięcznie 3,50 zł. Wpłaty na prenumeratę pocztową w wys. 3 zł przyjmują urzędy pocztowe i listonosze. Prenumeratę zakładową i pocztową można uiszczać kwartalnie, półrocznie lub rocznie. — Tłoczono: Koszalińskie Zakłady Graficzne w Koszalinie — Przedsiębiorstwo Państwowe. Koszalin, ul. Alfreda Lampe 18/20. C-5-10113. Nr zamówienia 230.